

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapla 1: ULLDETER – SETCASES

20 d'octubre de 2013

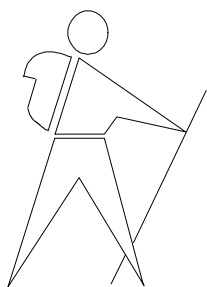
HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h
Hostal Pastuira (Vallter). Esmorzar. Sortida cap a Vallter 2000	9 h 9 h 30 min
Vallter 2000. Inici de l'etapa.	10 h
Refugi Vell d'Ulldeter. Reagrupament.	10 h 45 min 10 h 55 min
Naixement del Riu Ter. Regrupament. (Vegeu nota)	11 h 20 min 11 h 30 min
Refugi Nou d'Ulldeter. Reagrupament.	12 h 12 h 10 min
Hostal Pastuira. Reagrupament.	12 h 55 min 13 h 05 min
Pla de la Molina; carretera. Final d'etapa; reagrupament. Sortida cap a Setcases.	14 h 14 h 10 min
Setcases. Dinar i visita. Sortida cap a Vilanova.	14 h 25 min 17 h 30 min
Vilanova i la Geltrú.	20 h

NOTES IMPORTANS

En arribar al Refugi Vell d'Ulldeter es decidirà si es puja o no al naixement del riu Ter. La decisió dependrà de l'horari i de les condicions meteorològiques. En qualsevol cas, si es decideix no pujar-hi, **TOTS** anirem avall directament cap al Refugi Nou. Tingueu en compte que l'autocar ens ha de recollir al Pla de la Molina per baixar-nos a Setcases.

Una gran part de la sortida es fa a més de 2.000 m d'altitud. Això vol dir que hem de procurar no dispersar-nos (com va passar al coll de Pal) i **no perdre temps** perquè les condicions atmosfèriques acostumen a canviar a partir del migdia.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 1: ULLDETER – SETCASES

10 d'octubre de 2013

LA RUTA DEL TER

La Ruta del Ter és una ruta que uneix els Pirineus i la Costa Brava, mitjançant un itinerari que segueix el curs del riu Ter, i que travessa cinc comarques (Ripollès, Osona, La Selva, Gironès i Baix Empordà).

El riu neix a Ulldeter, dins el terme municipal de Setcases, a uns 2.400 metres d'altitud i desemboca a la Gola del Ter, al municipi de Torroella de Montgrí-L'Estartit. Amb una longitud de 208 km i una superfície de conca de 3.010 km², és juntament amb el Llobregat, el riu de més recorregut de la xarxa hidrogràfica Pirineus-Mediterrània.

Horari	Distància (km)	
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

Iniciem l'etapa a l'aparcament superior de les pistes de Vallter 2000 (2.155 m), situats al costat de l'Esquirol, una guarderia d'infants que ens queda a l'esquerra. Seguim la cinta transportadora de les pistes que ens queda a la dreta.

Anem en sentit nord-oest per un camí ben marcat que puja vers un dipòsit d'aigua que serveix per alimentar els canons de neu artificial.

0:10	0:10	0,695
------	------	-------

Passem pel costat del dipòsit (2.235 m). Seguim per la mateixa pista-camí fent diversos revolts tot passant per sota dels telecadires de les pistes, fins arribar en un petit llom-collet on veiem a la dreta les ruïnes d'una antiga quadra de cavalls i més cap a l'esquerra les restes del Refugi Vell d'Ulldeter, vers on ens dirigirem.

0:35	0:45	2,115
------	------	-------

Arribem a les restes del Refugi Vell d'Ulldeter (2.388 m) situat a l'extrem d'un coll. Partint del refugi vell remuntem per una pista d'esquí en direcció a un plafó on hi ha senyalitzat el naixement del riu Ter (en sortir del coll aquest plafó encara no es veu).

0:25 1:10 2,770

Arribem al naixement del riu Ter (2.475 m). Retornem cap al coll on hi ha el refugi vell i tot deixant-lo a l'esquerra ens dirigirem vers el Refugi Nou d'Ulldeter per pistes d'esquí i corriols que es van creuant; tot és de baixada.

0:30 1:40 4,200

Arribats al Refugi Nou podem veure-hi un plafó informatiu amb totes les ressenyes de la Ruta del Ter (2.230 m). Des de davant del refugi, seguirem les marques del GR-11 que ens aniran apropant cap a la carretera GIV-5264.

En arribar en un revolt tancat de la carretera continuarem per un senderol que baixa fins al proper revolt. S'ha de seguir per la carretera un petit tram i continuar pel corriol que baixa fins al proper revolt i segueix baixant fins arribar a la base del telecadira inferior de Vallter 2000; cal estar atents a la baixada.

0:40 2:20 5,110

Arribem a la base del telecadira (2.009 m). Des d'ací cal anar cap a l'aparcament inferior de Vallter 2000, anar a buscar la carretera davant de l'Hostal Pastuira i seguir-la cap a la dreta. En arribar al senyal STOP, girarem a la dreta seguint les marques de la Ruta del Ter.

A partir d'aquest punt, un cop davallat el petit corriol costerut, seguirem per un camí força còmode fins arribar a la carretera.

1:00 3:40 8,120

Desemboquem a la carretera en el lloc anomenat el Pla de la Molina (1.588 m); en aquest punt finalitzem l'etapa.

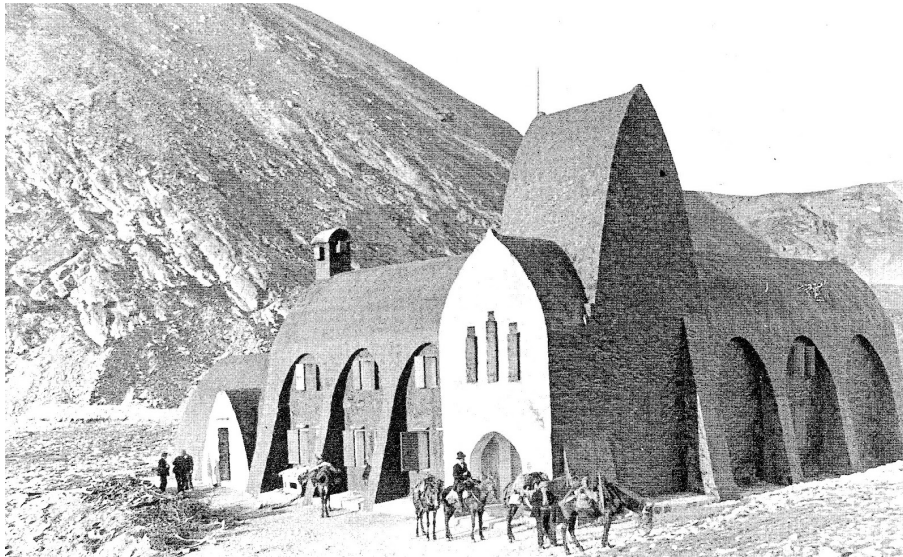
Equip de preparació (8/10/2013): Joan Andreu, Jordi Martí, Agustí Poch, Isidre Poch

Notes.-

- ** Esmorzarem al l'Hostal Pastuira de Vallter. En acabar d'esmorzar, l'autocar ens pujarà fins a l'aparcament superior de Vallter 2000 on començarem l'etapa.
- ** El tram de carretera entre el Pla de la Molina i Setcases queda neutralitzat. Així doncs, en arribar al Pla de la Molina finalitzarem l'etapa i agafarem l'autocar per anar fins a Setcases on dinarem (hi ha restaurants).
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! (**Penseu que aneu en grup**).
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon 687 04 39 76 (Agustí Poch).
- ** Els vocals coordinadors d'aquesta sortida són Isidre Poch i Jordi Martí. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

EL REFUGI D'ULLDETER

El primer refugi a Ulldeter situat a la part alta de circ, a 2.388 m, es va obrir el 25 de juliol de 1909 essent el que es considera el segon refugi de muntanya de Catalunya (el xalet de Cortalets (Taurinyà, Conflent) es va obrir el 1899) i el primer de l'estat.

Aquell edifici noucentista dissenyat per Jeroni Martorell tenia tot allò que la burgesia catalana, promotora de ciència i cultura d'aleshores, cregué necessari. El xalet refugi d'Ulldeter fóu una construcció emblemàtica endegada per el Centre Excursionista de Catalunya i l'aleshores president Cèsar August Torras. Disposava d'estació colomòfila, menjador, dormitoris, cuina, cambra fosca, observatori científic, lavabos,... Seguint l'ideari de l'època exaltaven el país des del seu paisatge.

Problemes amb els materials emprats per a la construcció van accelerar el procés de degradació del refugi. El morter no tenia la qualitat necessària i es desfeia progressivament. Malgrat van intentar cobrir-lo amb quitrà per impermeabilitzar-lo, la solució no va ser reeixida.

La Guerra Civil del 1936 al 1939, amb la ocupació del refugi per les milícies alpines van suposar el final del refugi. Va quedar tancat i després abandonat fins que va ser parcialment dinamitat pels franquistes per tal que no s'hi aixopluguessin els maquis.

Avui només queden les restes del que va ser el primer refugi d'aquesta banda dels Pirineus. A mitjans del segle XX es va començar a gestar la idea de tornar a edificar un refugi en un lloc més arrecerat sota el Puig dels Lladres al final del bosc de pi negre.

A iniciativa del Centre Excursionista de Catalunya es va dur a terme a mans de l'arquitecte Jordi Bonet, que va optar per un disseny més compacte i adaptat als nous temps. L'actual refugi d'Ulldeter es va inaugurar el 29 de juny del 1959.

SETCASES

L'extens municipi de Setcases (49,12 km²) constitueix l'extrem nord-oest de la Vall de Camprodon, a la capçalera del Ter, i el seu terme forma un gran semicercle amb la base als grans cims dels Pirineus axials, al límit amb el Conflent i el Vallespir i, per tant, de l'Estat espanyol i el francès, des del puig de Bastiments (2.874 m), a l'oest, fins a Costabona (2.464 m), a l'est, passant pel pic de la Dona (2.702 m), el puig de la Llosa (2.503 m), Roques Blanques (2.454 m) i Roca Colom (2.502 m), aquests dos envoltant el circ de Concròs, i el coll de Pal (2.374 m).

La corba del semicercle és tancada a l'oest, prop de la població, per la serra del Catllar i, més enllà, per la de Pastuira, amb el puig de Pastuira (2.679 m), la coma de l'Orri i el Gra de Fajol; i, per l'est, per la carenada que des del puig de les Agudes (1.978 m) va vers el puig Sistra (1.988 m) i un seguit de puigs i collades que arriben a Costabona, damunt les Roques d'en Mercer.

El naixement del Ter (que després de 208 km de recorregut i d'un notable aprofitament industrial desemboca a la Mediterrània prop de Torroella de Montgrí) es troba al nord-oest del terme, a Ulldeter o circ de Morens, sota les tarteres del puig de Bastiments, envoltat pel pic de la Dona, la cresta d'Esquena d'Ase i el Gra de Fajol.

Dins el mateix terme rep un seguit de rierols i torrenteres, com els de Coma Ermada, de Coma de l'Orri, de Carboner, dels Forquets, de la Cabanassa, de Vall-llobre, etc., que el converteixen, passada la població, en un riu fressós i de bon cabal, on es crien unes truites excel·lents.

La vall del Ter des de sota el Gra de Fajol fins al poble de Setcases, que és el cap de municipi, rep el nom de vall de Carlat, ampla i en constant desnivell, i és recorreguda en bona part per la carretera que la comunica amb Camprodon, oberta el 1918 i que arriba fins al pla dels Hospitalets o estació d'esquí alpí de Vallter 2000. Altres camins o carrerades de muntanya la comuniquen amb Núria, Mentet o el circ del Tec (pel coll de Pal), aprofitades per activitats relacionades amb l'excursionisme.

L'estació d'esquí Vallter 2000, inaugurada el 1975, és una de les estacions d'esports d'hivern més pròximes a Barcelona i la més oriental de Catalunya, i per tant, força concorreguda, gràcies a la destacable millora dels accessos. Compta amb diversos serveis i instal·lacions que s'han anat ampliant. L'estació se situa entre les cotes 1.959 m i 2.535 m i ha representat un element important per a la revitalització del municipi, ja que s'ha convertit a més, en un important centre lúdic i esportiu, amb una àmplia oferta turística i d'esports a l'estiu (telecadira que arriba a lloc del naixement del Ter, parapent, ascensions als cims de la zona, tir amb arc, etc.).

El poble de Setcases es troba al sector sud del terme, a la dreta del Ter, a la confluència amb el torrent de Vall-llobre. La seva arquitectura tradicional, que constituïa una bona mostra de l'arquitectura popular de la vall, ha estat molt alterada per noves construccions i per la restauració de cases antigues per a segona residència; no se n'ha respectat ni l'estil ni els materials constructius. L'únic sector que conserva el caràcter original són les cases que resten sobre el torrent de Vall-llobre, situades a l'esquerra del Ter.

Un bon nombre de fondes, pensions i restaurants, amb vistes al turisme atret sobretot pels esports d'hivern, ha donat un nou caràcter a la població, que ha perdut, en part, l'aire rural tradicional.

El poble és presidit per l'església parroquial de Sant Miquel, la qual, tot i tenir el seu origen al segle XII, no conserva cap element anterior al segle XV, que va ser quan fou refeta totalment.

Posteriorment tornà a ésser restaurada, i en part refeta, el 1729, després d'un incendi que obligà a reparar-ne les voltes i la teulada. Entre els esperons hi ha capelles laterals, algunes d'elles tancades. Té adossat un campanar de torre, i a la façana, sobre el portal, hi ha una imatge de sant Miquel.

A l'interior guarda un altar barroc del 1754, un dels pocs que se salvaren de la crema del 1936 a la comarca. En procedeix també una casulla del final del segle XVII, conservada al Museu Diocesà de Girona.

L'origen llegendari de Setcases, explicat pels nadius i que ha anat passant de generació en generació, es remunta a un dia de fa molts anys, quan un pare amb els seus set fills, pujats de la terra baixa, pasturaven el seu ramat al pla dels Hospitalets. Soltadament el temps va empitjorar i va començar a nevar.

Els set germans, alarmats i meravellats perquè mai no havien vist tal cosa, s'afanyaren a fer-li saber el prodigi a llur pare, que era cec. Li explicaren que queien del cel flocs de llana blanca que en arribar a terra es convertien en aigua.

El pare es neguitejà, sabedor que la nevada podia allargar-se molts dies i arribar a congelar l'herbatge, i els manà de marxar corrents fins a trobar un saüc florit, per tal d'evitar que les ovelles morissin de fred o de fam. Arribats al cim del que ara és Setcases, deixaren enrere les últimes volves de neu i veieren la flor de saüc; en aquest lloc, cadascun dels fills hi va bastir una casa, i aquestes foren les set cases que donaren nom al poble.

Els orígens històrics es remunten al 965, any en què el comte Sunifred de Besalú esmenta el lloc en unes donacions fetes al monestir de Sant Pere de Camprodon. El 1017 una butlla papal de Benet VIII al monestir de Camprodon torna a esmentar el lloc, amb el nom definitiu de *Septem Casis*, tot confirmant al cenobi el dret de pesca al Ter des de Setcases als Calquers.

Però el fet històric més important fou la donació, per part del comte Ramon Berenguer III de Barcelona, al monestir de Ripoll, el 1118, de l'extens alou que posseïa a la parròquia de Sant Miquel de Setcases i que devia comprendre la major part del terme. Des d'aleshores el monestir fou senyor alodial, i les rendes de Setcases foren assignades al monjo cambrer. Malgrat el domini senyorial de Ripoll, la jurisdicció del terme fou exercida des del segle XVII pel veguer de Camprodon.

BIBLIOGRAFIA

- ** Ruta del Ter. Seguint el curs del riu
Consorti Alba-Ter (2009).
- ** Costabona. Alta vall del Ter
Mapa – Guia excursionista. Editorial Alpina (2008)
- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Refugi d'Ulldeter
<http://www.ulldeter.net/>
- ** Setcases
<http://www.setcases.cat/>

Agustí Poch, octubre de 2013

